

MemoriiJurnale

Această carte a apărut cu sprijinul oferit de TRADUKI, o rețea pentru promovarea literaturii din care fac parte Ministerul Federal pentru Europa, Integrare și Afaceri Externe al Republicii Austria, Ministerul Afacerilor Externe din Republica Federală Germania, Fundația Culturală Elvețiană Pro Helvetia, Cancelaria Federală a Republicii Austria, KulturKontakt Austria, Goethe-Institut, Agenția Slovenă de Carte JAK, Ministerul Culturii din Republica Croația, Resortul pentru Cultură al guvernului principatului Liechtenstein, Fundația Culturală Liechtenstein, Ministerul Culturii din Republica Albania, Ministerul Culturii și Informației din Republica Serbia și Fundația S. Fischer.

traduki^T

Kai Hermann (n. 1938) este jurnalist, scriitor și scenarist. A lucrat, printre altele, pentru săptămânalele *Die Zeit*, *Der Spiegel* și *stern*. Pentru activitatea sa jurnalistică a fost distins cu Premiul Theodor Wolff, Medalia Carl von Ossietzky și Premiul Egon Erwin Kisch. Printre cărțile sale se numără *Die Revolte der Studenten* (*Revolta studenților*, 1967) și *Engel und Joe. Nach einer wahren Begebenheit* (*Engel și Joe. După o întâmplare adevărată*, 2001). A scris, de asemenea, numeroase scenarii de film și de teatru.

Horst Rieck (n. 1941) este jurnalist și trăiește la Berlin. A scris de-a lungul timpului pentru publicații prestigioase precum *stern*, *Die Zeit* și *Frankfurter Rundschau*. În reportajele sale, abordează teme politice și sociale, fiind preocupat îndeosebi de problemele tinerilor. În 1978, a întâlnit-o pe Christiane F., pe atunci în vârstă de cincisprezece ani, care fusese citată ca martor în procesul intentat unui om de afaceri german. Impresionat de viața acesteia, l-a cooptat pe Kai Hermann, împreună cu care a scris o narațiune la baza relatărilor Christianei, înregistrate pe bandă de magnetofon.

Christiane F.

Noi, copiii din Bahnhof Zoo

Transcriere după înregistrări audio
de Kai Hermann și Horst Rieck

Traducere din germană de
Alexandru Suter

 HUMANITAS
BUCUREȘTI

Redactor: Dan Flonta
Coperta: Ioana Nedelcu
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
Corector: Ioana Vilcu
DTP: Iuliana Constantinescu
Prelucrare imagine: Dan Dulgheru

Tipărit la Paper Print – Brăila

Copyright text © 2009 by Carlsen Verlag GmbH; Hamburg /
© stern im Verlag Gruner + Jahr AG & Co KG, Hamburg
First published in Germany under the title CHRISTIANE F. –
WIR KINDER VOM BAHNHOF ZOO

All rights reserved.

Photographs by Jürgen Müller-Schneck:

pages I, III, X–XI, XII–XIII, XVI–XVII, XXIV–XXV, XXX–XXXI.

Photographs by Eva Kroth:

pages VIII–IX, XIV–XV, XVIII–XIX, XX–XXI, XXII–XXIII, XXVIII–XXIX, XXXII.

© of the translation:

S. Fischer Foundation by order of TRADUKI

© HUMANITAS, 2015, pentru prezenta versiune românească

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Christiane F.

Noi, copiii din Bahnhof Zoo / Christiane F., Kai Hermann, Horst Rieck;

trad.: Alexandru Suter. – București: Humanitas, 2015

ISBN 978-973-50-4812-9

I. Hermann, Kai

II. Rieck, Horst

III. Suter, Alexandru (trad.)

821.112.2-94=135.1

613.83(430)(0:82-94)

EDITURA HUMANITAS

Piața Presei Libere 1, 013701 București, România

tel. 021 408 83 50, fax 021 408 83 51

www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro

Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro

Comenzi telefonice: 0372 743 382, 0723 684 194

Acuzarea

Extrase din rechizitoriul procurorului
de pe lângă tribunalul regional din Berlin, 27 iulie 1977

Eleva Christiane Vera F. din Berlin, minoră responsabilă din punct de vedere penal, este acuzată că, după data de 20 mai 1976, a cumpărat în repetate rânduri și în deplină cunoștință de cauză substanțe, respectiv preparate care intră sub incidența legilor privind substanțele narcotice, fără să fi obținut în prealabil acordul necesar din partea Casei Federale de Sănătate pentru achiziționarea unor asemenea substanțe.

Acuzata este consumatoare de heroină din februarie 1976. Își injecta – la început sporadic, după aceea zilnic – aproximativ un sfert de gram. Începând cu data de 20 mai 1976, răspunde penal¹.

Cu ocazia a două razii, efectuate pe data de 1 martie 1977 și, respectiv, pe data de 13 martie 1977, acuzata a fost găsită și percheziționată în hala de la Bahnhof Zoo², respectiv în stația de metrou Kurfürstendamm³. Prima dată, acuzata a avut asupra ei 18 mg dintr-o substanță conținând heroină, iar a doua oară, 140,7 mg.

1. Adică odată cu împlinirea vârstei de paisprezece ani (n. red.).

2. Gara principală a fostului Berlin de Vest, a cărei denumire oficială era, și este, Bahnhof Berlin Zoologischer Garten (Gara Berlin Grădina Zoologică) – pe scurt, Bahnhof Zoo (Gara Zoo). În anii '70 și '80 ai secolului trecut, era un loc predilect de întâlnire a prostituatelor, a adolescenților fugiți de acasă și a celor dependenți de droguri (n. trad.).

3. Kurfürstendamm este unul dintre bulevardele cele mai frecventate din Berlin, atât pentru magazinele sale foarte somptuoase, cât și pentru atracțiile sale culturale de prim rang (n. trad.).

În plus, pe data de 12 mai 1977, s-a descoperit printre obiectele personale ale acuzatei un pliculeț din staniol în care se aflau 62,4 mg dintr-o substanță conținând heroină. S-au găsit, de asemenea, și ustensile folosite în mod curent de cei care se droghează. Cercetările de laborator au atestat urme de heroină pe respectivele obiecte. De asemenea, proba de urină prelevată de la acuzată conținea un anumit procentaj de morfină.

Pe data de 12 mai 1977, mama acuzatei, doamna U.F., a descoperit printre lucrurile personale ale fiicei sale 62,4 mg dintr-o substanță conținând heroină, pe care le-a trimis poliției judiciare.

Când a fost audiată, acuzata a declarat că este consumatoare de heroină din februarie 1976. În plus, din iarna anului 1976 a început să se prostitueze, ca să-și procure banii de care avea nevoie pentru achiziționarea drogului.

E de presupus că acuzata continuă să consume heroină.

Hotărârea

Extrase din hotărârea pronunțată de instanța din Neumünster la data de 14 iunie 1978, în numele poporului

În cauza penală Christiane Vera F., elevă, inculpată pentru încălcarea legislației privind substanțele narcotice:

Acuzata se face vinovată de achiziționarea repetată de droguri pe căi ilegale și de evaziune fiscală în formă continuată. Executarea pedepsei dispuse prin sentința de condamnare a minorei a fost suspendată.

Motivare: Acuzata a avut o dezvoltare normală până la treisprezece ani. Dă dovadă de un grad de inteligență peste medie și știa că achiziționarea de heroină constituie o faptă ce cade sub incidența prevederilor legale. La dosar există mai multe probe conform cărora acuzata era deja dependentă de droguri la data de 20 mai 1976 (adică înainte de a deveni responsabilă din punct de vedere penal). Acest fapt nu a exclus însă responsabilitatea sa penală și nici capacitatea de a-și conștientiza vinovăția. Acuzata și-a dat seama de situația în care se afla și a căutat să renunțe la droguri. Așadar, avea capacitatea de a înțelege ilegalitatea faptelor sale și de a acționa în consecință.

Prognoza este, cel puțin în momentul de față, favorabilă, chiar dacă nu se poate exclude o recidivă din partea inculpatei. Evoluția acesteia va trebui monitorizată cu multă atenție, cel puțin pe termen scurt.

Au fost niște zile de-a dreptul nebune. Mama împacheta de dimineața până seara, îndesând fel de fel de lucruri în valize și cutii. Am înțeles că pentru noi începea o nouă viață.

Împlinisem șase ani și, după mutare, urma să mă duc la școală. În timp ce mama trebăluia întruna și se enerva tot mai tare strângând toate troacele familiei noastre, eu îmi petreceam aproape toată ziua la un vecin de-al nostru, un țăran care se numea Völkel. Așteptam să fie aduse vacile în grajd pentru a fi mulse, hrăneam scroafele și găinile și mă jucam cu ceilalți copii pe câpițele de fân. Sau umblam cu câte o pisicuță în brațe de colo până colo. A fost o vară minunată, prima de care îmi aduc aminte.

Știam că, în curând, o să plecăm undeva departe, într-un oraș mare, care se numea Berlin. Mai întâi mama s-a dus singură până acolo, cu avionul. Voia să se ocupe de viitoarea noastră locuință. Sora mea mai mică, tata și cu mine am urmat-o după câteva săptămâni. Pentru noi, fetele, a fost prima dată când am zburat. Totul te făcea să zburzi de curiozitate.

Părinții noștri ne spusese ră povești minunate despre locuința imensă, cu șase camere mari, în care vom trăi. Voiau să câștige mulți bani. Mama ne-a zis că vom avea o cameră mare doar pentru noi două. Că voia să ne cumpere o mobilă trăsnet. Ne-a explicat în amănunt cum avea să arate camera noastră. Îmi mai amintesc de toate astea pentru că, copil fiind, îmi închipuiam tot timpul cum o să fie camera aia. În mintea mea, cu cât mă gândeam mai mult la ea, cu atât devenea mai frumoasă.

Dar nu am uitat nici cum arăta casa în care am ajuns în cele din urmă – poate pentru că la început am urât-o groaznic. Era atât de mare și atât de goală, încât îmi era teamă că o să mă pierd prin ea. Dacă cineva vorbea mai tare, vocea răsuna prin toate încăperile.

Doar în trei camere se aflau, prizărite ici și colo, câteva mobile ca vai de capul lor. În camera copiilor erau două paturi și un dulap de bucătărie, în care erau așezate jucăriile noastre. În a doua se afla un pat pentru părinții mei, iar în cea mai mare, o canapea veche și niște scaune. Așa am locuit în Berlin-Kreuzberg, pe strada Paul-Lincke-Ufer.

După câteva zile, mi-am luat inima în dinți și am ieșit de una singură cu bicicleta pe stradă, unde se jucau niște copii puțin mai mari decât mine. La noi în sat, copiii mai mari se jucau cu cei mai mici și aveau, în același timp, grijă de ei. Însă copiii din fața locuinței noastre, de cum m-au văzut, au zis:

— Asta de unde a mai apărut?

Apoi mi-au luat bicicleta. Când mi-au dat-o înapoi, avea un cauciuc dezumflat și o aripă îndoită.

Tata mi-a tras o mamă de bătaie când am venit acasă cu bicicleta paradită. De atunci nu am mai mers cu bicicleta decât prin cele șase camere ale casei noastre.

În trei dintre camere ar fi trebuit să fie agenția matrimonială pe care voiau să o deschidă părinții mei. Însă mobilierul de care tot vorbeau – birourile, scaunele și așa mai departe – nu a mai apărut niciodată. Iar dulapul de bucătărie a rămas la noi în cameră.

Într-o bună zi, canapeaua, paturile și dulapul de bucătărie au fost încărcate într-un camion și transportate până la un bloc din Gropiusstadt¹. Aici nu aveam decât două camere și

1. Gropiusstadt este un cartier berlinez proiectat de marele arhitect german Walter Gropius (1883–1969), fondator al Școlii de Stat Bauhaus, dar și al curentului artistic omonim. Planurile inițiale ale lui Gropius pentru construirea acestui cartier, care a fost ridicat între 1962 și 1975, au trebuit să fie modificate drastic din cauza construirii în 1961 de către

jumătate¹, undeva hăt sus, la etajul unsprezece. Și toate mobilele alea frumoase despre care ne tot vorbise mama nici n-ar fi avut cum să-ncapă în jumătatea de cameră a copiilor pe care o aveam acum.

Gropiusstadt este un cartier de blocuri construit pentru 45 000 de oameni, blocuri între care se aflau spații verzi și centre comerciale. La prima vedere, totul arăta nou și foarte îngrijit. Dar, când ajungeai printre blocurile alea, puțea peste tot a pișat și căcat. Asta din cauza sumedeniei de câini și de copii care trăiau în ele. Dar cel mai tare mirosea în scările de bloc.

Părinții mei îi tot înjurau pe nenorociții ăia de copii de muncitori care făceau pipi pe casa scării. Dar copiii nu aveau de ales. Am trecut și eu prin povestea asta încă de prima dată când am ieșit să mă joc pe-afară: brusc, am simțit că trebuie să merg la baie. Până să vină, cu greu, liftul, și până să ajung la noi acasă, la etajul unsprezece, chiloții mei deja musteau. Tata m-a bătut. După ce n-am reușit, de câteva ori, să ajung destul de repede de jos până la baia noastră și am fost din nou bătută, m-am ciucit și eu pe ici, pe colo, unde să nu mă vadă nimeni. Dar nu prea aveai pe unde să te pitești afară, pentru că din blocuri se putea vedea cam tot ce se întâmpla între ele, așa că tot casa scării era soluția cea mai bună.

În Gropiusstadt eram socotită, la început, copilul tâmp venit de la țară. Nu aveam jucării ca ale celorlalți. Nici măcar un pistol cu apă. Eram altfel îmbrăcată decât ceilalți copii. Vorbeam

Republica Democrată Germană a Zidului Berlinului, care a diminuat substanțial zona pe care o luase în calcul Gropius pentru proiectul său. Nouăzeci la sută dintre cele cca 18 500 de locuințe au fost amenajate ca locuințe sociale, ceea ce a făcut ca, începând cu sfârșitul anilor '70 și până după reunificarea Germaniei, în 1990, acest cartier să fie marcat de grave probleme sociale. Atmosfera care domnea acolo în anii de după ridicarea cartierului devine internațional cunoscută mai ales prin paginile cărții de față (n. trad.).

1. În Germania de Vest, o „jumătate de cameră“ (*halbes Zimmer*) era termenul folosit pentru o cameră de locuit care avea sub 10 m² (n. trad.).

diferit. Și nu cunoșteam jocurile lor. De altfel, nici nu îmi plăceau jocurile alea. La noi în sat mergeam des cu bicicleta la pădure, era acolo un pârâu peste care trecea un podeț. Construiam zăgazuri și cetățui în apă. Uneori lucram toți împreună, iar alteori, fiecare singur. Iar mai apoi, când urma să le năruim, mai întâi cădeam cu toții de acord că trebuie să o facem și, după aceea, ne distram cu toții demolând ce construiserăm. În satul nostru nu exista un conducător printre copii, sau ceva de genul ăsta. Fiecare dintre noi putea să facă propuneri despre cum și de-a ce vrem să ne jucăm într-o zi sau alta. După care ne mai ciondăneam între noi, până când, în cele din urmă, una dintre propuneri era acceptată de toți. Nu se supăra nimeni, chiar și atunci când cei mai mari cedau în fața celor mai mici. Era o adevărată democrație a copiilor.

În schimb, în blocul nostru din Gropiusstadt era un șef peste ceilalți copii, un băiat. Cel mai puternic și care avea cel mai mișto pistol cu apă. Ne jucam des împreună, dar băiatul ăsta era, evident, bossul. Cea mai importantă regulă era să facem tot ce ne ordona el.

De cele mai multe ori nu ne jucam unii cu alții, ci unii împotriva altora. De fapt, totdeauna ideea era să-i faci în ciudă celuilalt. De exemplu, să îi iei o jucărie pe care tocmai o promise și să i-o faci zob. Totul era să îl dai gata pe celălalt și, prin asta, să capeți avantaje, să dobândești putere și să arăți cât ești de tare.

Cei mai slabi erau și cei mai bătuți. Sora mea mai mică nu era foarte robustă și, în plus, era și temătoare din fire. O bum-băceau tot timpul, iar eu nu puteam să o ajut în nici un fel.

Am început să merg la școală. Mă bucurasem atunci când am aflat că lucrul ăsta o să se întâmple în curând. Părinții mei mi-au spus că acolo trebuie să mă port întotdeauna cuviincios și că trebuie să ascult de învățătoare. Mi s-a părut firesc. Unde am stat înainte, în sat, noi, copiii, eram respectuoși cu oamenii mari. Și cred că m-a bucurat faptul că la școală voi avea o învățătoare de care vor trebui să asculte și toți ceilalți copii.

Dar a fost cu totul altfel. După doar câteva zile, unii copii fugeau în timpul orelor prin clasă și se jucau de-a războiul. Învățătoarea noastră era complet neputincioasă. Tot țipa: „Stați jos!“ Dar copiii făceau și mai mult tărahoi, iar ceilalți nu mai puteau de râs.

Mi-au plăcut animalele încă de când eram foarte mică. În familia noastră, toată lumea era înnebunită după animale. Asta mă făcea să fiu mândră de ei. Nu cunoșteam nici o altă familie care să iubească atât de mult animalele. Și îmi era milă de copiii ai căror părinți nu țineau la animale și care nu primeau în dar nici măcar unul.

Apartamentul nostru de două camere și jumătate a ajuns, cu timpul, o adevărată grădină zoologică. La un moment dat, aveam patru șoriceți, două pisici, doi iepurași, un peruș și, evident, pe Ajax, dogul nostru german brun, pe care l-am adus cu noi încă de când ne-am mutat în Berlin.

Ajax dormea întotdeauna lângă patul meu. Când simțeam că mă ia somnul, lăsam o mână să îmi atârne din pat, ca să îl ating.

Am întâlnit alți copii care aveau și ei câini. Mă înțelegeam foarte bine cu copiiiăștia. Am descoperit că, dacă ieșai din Gropiusstadt și te duceai până în Rudow, mai puteai găsi niște pete de natură neatinsă de mâna omului. Natură-natură. Așa că o luam cu toții într-acolo, cu câinii noștri cu tot. Ne jucam pe vechile gropi de gunoi din Rudow, care fuseseră acoperite cu pământ. Câinii făceau întotdeauna parte din orice joc de-al nostru. „Câinele care ia urma“ era preferatul nostru. Unul dintre noi se ascundea, în timp ce câinele lui era ținut pe loc de ceilalți copii. După care câinele trebuia să îl caute pe cel care se ascunsese. Ajax al meu avea nasul cel mai fin.

Câteodată, luam cu mine și unele dintre celelalte animale din casă și le duceam fie la locul de joacă, fie chiar la școală. Profesoara noastră le folosea ca material didactic în orele de biologie. Unii profesori îmi îngăduiau să-l țin pe Ajax lângă

banca mea în timpul orelor. Nu deranja niciodată. Până când suna clopoțelul stătea întins, fără să se miște, lângă locul meu.

Aș fi fost foarte fericită cu animalele mele dacă lucrurile nu ar fi mers din ce în ce mai rău cu tata. În timp ce mama avea o slujbă, el stătea acasă. Din povestea cu agenția matrimonială nu a ieșit, evident, nimic. Așa că tata aștepta să se ivească un alt job pentru el, dar unul care să îi facă plăcere. Stătea pe canapeaua noastră tocită și aștepta, în timp ce cumplitele lui crize de furie se înteteau tot mai mult.

Mama făcea lecțiile cu mine, asta după ce se întorcea de la lucru. Pentru un timp, nu am reușit să înțeleg diferența dintre literele H și K. Mama a început să-mi explice, într-o seară, cu multă răbdare, ce și cum. Dar aproape că nu o puteam urmări, pentru că simțeam cum crește furia în tata. Știam întotdeauna când se apropia momentul: a luat măturicea din bucătărie și a început să mă pocnească cu ea. După ce s-a oprit, mi-a cerut să îi spun care este diferența dintre H și K. Firește că nu mai eram în stare să gândesc, așa că mi-a mai tras o răpăială de lovituri peste fund, după care am fost trimisă în pat.

Ăsta era modul lui de a mă ajuta să-mi fac lecțiile. Voia să învăț bine și să ajung să fie ceva de capul meu. Că doar bunicul lui avusese o grămadă de bani. Fusese, printre altele, proprietarul unei tipografii și al unui ziar în estul Germaniei înainte de război. Dar, după terminarea războiului și după fondarea Republicii Democratice Germane, tot ce avea a fost naționalizat. Tata se înfură de fiecare dată când i se năzărea că nu aș face față la școală.

Sunt seri pe care mi le amintesc secundă cu secundă. Odată a trebuit să desenez niște căsuțe în caietul de matematică. Șase pătrățele în lățime și patru pătrățele în înălțime. Terminasem deja una și știam exact ce urmează să fac, când m-am pomenit cu tata așezându-se lângă mine. M-a întrebat de unde și până unde trebuie desenată următoarea căsuță. De spaimă, nu am mai numărat pătrățelele și am încercat s-o iau pe ghicite. De

fiecare dată când arătam spre un pătrățel greșit, îmi trăgea o scatoalcă. Când, de la atâta plâns, nu mai eram în stare să dau nici un fel răspuns, s-a dus la micuțul nostru arbore de cauciuc. Știam deja ce înseamnă asta. A scos din ghiveci bățul de bambus care susținea arborele. Pe urmă m-a bătut peste fund cu bățul ăla de bambus până când pielea mi s-a desprins în fășii.

Frica începea să mă cuprindă încă de când ne așezam la masă. Dacă făceam cumva vreo pată pe fața de masă sau pe hainele mele, îmi trăgea una. Dacă dă râmam ceva de pe masă, îmi tăbăcea fundul. Aproape că nu mai îndrăzneam să mă ating de paharul cu lapte. De atâta frică, făceam aproape de fiecare dată câte o boacăină.

Seara îl întrebam pe tata, cât de mios puteam, dacă nu iese cumva în oraș. Ieșea destul de des, și atunci noi, mama, sora mea și cu mine, respiram ușurate. Serile alea, în care rămâneam singure, erau atât de pașnice! Dar, atunci când se întorcea noaptea acasă, eram din nou toate în primejdie. De cele mai multe ori băuse ceva. Exploda din orice nimic. Putea să fie din pricina unor jucării sau haine care nu erau așezate la locul lor, ci zăceau împrăștiate ba pe ici, ba pe colo. Tatăl meu ne repeta la nesfârșit că ordinea este lucrul cel mai important în viață. Iar dacă venea noaptea și găsea dezordine, mă smulgea din pat și începea să mă bată. Sora mea mai mică își primea și ea porția ei. După care tata ne lua lucrurile, le arunca pe jos și ne ordona ca în cinci minute totul să fie pus la locul lui. Ceea ce, de cele mai multe ori, nu ne reușea, așa că o luam din nou pe coajă.

Mama stătea în pragul ușii și plângea. Nu îndrăznea să ne ia apărarea decât rar, pentru că, dacă o făcea, o bătea și pe ea. Doar Ajax, câinele meu, se băga de cele mai multe ori între el și noi. Când cineva lua bătaie în familia noastră, schelălăia pe un ton foarte înalt și avea o privire foarte tristă. Ajax era singurul care reușea să-l facă pe tata să se poarte din nou rațional, pentru că iubea câinii, ca noi toți. A strigat odată la el, dar de bătut nu l-a bătut niciodată.